

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ «ΜΥΘΟΙ»

Σχολικά εγχειρίδια στην πυρά!

Η σχολική Ιστορία έχει μια πικρή ιστορία παρεμβάσεων και διαμάχης που μετρά «καταραμένα» βιβλία. Η πολεμική εναντίον της υπονομεύει τον ουσιαστικό διάλογο, λένε οι ειδικοί, με αφορμή τις ενστάσεις της Εκκλησίας – και όχι μόνο – για τα νέα εγχειρίδια

Της **Αριστοτελίας Πελώνη**

Μετά την παγκοσμιοποίηση, ο νέος κίνδυνος που βλέπει ο κ. Χριστόδουλος για την Ορθοδοξία είναι τα νέα σχολικά εγχειρίδια Θρησκευτικών και Ιστορίας. Για τα πρώτα μάλιστα, σε επιστολή της Ιεράς Συνόδου προς την υπουργό Παιδείας γίνεται λόγος για «αποδόμηση της Ορθόδοξης χριστιανικής διδασκαλίας» και για προσπάθεια «απο-ορθοδοξοποίησης».

Η Εκκλησία έχει ήδη διαμαρτυρηθεί από τον Σεπτέμβριο για τα νέα σχολικά εγχειρίδια. Αλλά δεν είναι η μόνη. Για το νέο βιβλίο Ιστορίας της

Βασίλης Κρεμμυδάς, καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών: «Το σχολικό βιβλίο δεν ανήκει σε κανέναν συγγραφέα, γιατί έχει περάσει από κριτικές επιτροπές κι έχει δοθεί εντολή από την κεντρική εξουσία να το κυκλοφορήσει»

ΣΤ' Δημοτικού (επιστημονική υπεύθυνη της συγγραφής είναι η Μαρία Ρεπούση), για παράδειγμα, έχουν διαμαρτυρηθεί από τον Δήμο Γραβιάς – επειδή υποστηρίζει ότι δεν αναφέρεται η μάχη της Γραβιάς – μέχρι τους κ.κ. Στέλιο Παπαθεμελή και Γιώργο Καρατσαφέρη. Πριν από λίγες ημέρες μάλιστα προσωπικότητες – ανάμεσά τους και ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Χρήστος Σαρτζετάκης – ζητούν την απόσυρση του βιβλίου. Ενώ δέκα βουλευτές της Ν.Δ. κατέθεσαν επερώτηση στη Βουλή.

Ενστάσεις και αφορισμοί

Η «Ιστορία του ανθρώπινου γένους» του Λευτέρη Σταυριανού (Α' Λυκείου, 1984) βρήκε αντίθετες παρατηρησκευτικές οργανώσεις, που οργάνωναν διαδηλώσεις κατηγορώντας τον συγγραφέα ως δαρβινιστή. Το 1986 αποσύρθηκε.

Η «Ιστορία Νεώτερη-Σύγχρονη» του Βασίλη Κρεμμυδά (1984) δέχθηκε σφοδρές επιθέσεις επειδή δεν ήταν αρκετά «ηρωικό» καθώς η έκταση της Ελληνικής Επανάστασης ήταν ίση με εκείνο της Γαλλικής κ.ο.κ. Αποσύρθηκε το 1991

Η «Ιστορία του Νεώτερου και Σύγχρονου Κόσμου» (2002, Γ' Λυκείου) δεν διδάχθηκε. Η συγγραφική ομάδα δέχθηκε επιθέσεις για όσα έγραψε για το Κυπριακό, τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον Εμφύλιο, κ.ά.

Τον Σεπτέμβριο ο Αρχιεπίσκοπος προέβαλε ενστάσεις για το περιεχόμενο των νέων σχολικών βιβλίων. Για τα βιβλία Θρησκευτικών Α', Β', Γ' Γυμνασίου υποστήριξε ότι είναι περισσότερο θρησκευολογικού περιεχομένου. Για την Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού: η ύλη για την Επανάσταση του '21 και τη Μικρασιατική Καταστροφή είναι συμπυκνωμένη και δεν γίνεται αναφορά στον ρόλο της Εκκλησίας. Στα Αρχαία Ελληνικά Α' Γυμνασίου: έχουν αφαιρεθεί ευαγγελικές περικοπές. Στα Νέα Ελληνικά Γ' Γυμνασίου: έχουν αφαιρεθεί κείμενα που αναφέρονται στον Χριστιανισμό.

Ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος θεωρεί πως τα βιβλία Ιστορίας δεν κάνουν εκτενή αναφορά στον ρόλο της Εκκλησίας στην Επανάσταση του '21

Αυτή δεν είναι η πρώτη φορά. Το 2002, με αφορμή το βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου του Γιώργου Κόκκινου, διαμαρτυρίες έφθαναν στο υπουργείο ακόμη και για ζητήματα του τύπου «για τη σφαγή στο τάδε χωριό αφιερώνει τρεις σελίδες, ενώ για τη σφαγή στο δείνα χωριό αφιερώνει εννέα». Ανεξάρτητα από την ποιότητα του κάθε βιβλίου, είναι φανερό ότι το μάθημα της Ιστορίας αποτελεί πεδίο πολιτικής διαμάχης. Παλιό αλλά χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το βιβλίο των Θεοδωρίδη - Λαζάρου. Από τις συνεχείς παρεμβάσεις, στο αρχικό βιβλίο του κ. Θεοδωρίδη, δεν είχε μείνει τίποτε άλλο παρά η... υπογραφή του.

«**Τα σχολικά βιβλία** Ιστορίας αποτελούσαν πάντοτε πεδίο άσκησης του κρατικού ιδεολογικού φρονητισμού. Τα τελευταία χρόνια άρχισε κάπως να ραγίζει η πρακτική αυτή επειδή η

Βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου δεν διδάχθηκε ποτέ ύστερα από ενστάσεις για την κάλυψη του Κυπριακού

Πέρυσι με επιστολή του στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος είχε ζητήσει να έχει λόγο η Ιερά Σύνοδος στη συγγραφή των βιβλίων Θρησκευτικών.

Ε.Ε., χρηματοδοτώντας την επιχείρηση σχολικά βιβλία, απαιτούσε μεγαλύτερη διαφάνεια στην ανάθεσή τους. Το πλαίσιο όμως παραμένει ασφυκτικό: κρατικό μονοπώλιο των βιβλίων και προσδιορισμός τού τι θα διδαχθεί από το αναλυτικό πρόγραμμα», λέει στα «ΝΕΑ» ο Αντώνης Λιάκος, καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

«Τον τελευταίο καιρό τα νέα σχολικά βιβλία βρίσκονται στο πολιτικό προσκήνιο και στη δίνη της αντιπαράθεσης. Ιδιαίτερα αυτά που έχουν κάτι καινούριο να πουν σε σχέση με τα προηγούμενα, πριν δοκιμασθούν στα σχολεία, γίνονται αντικείμενο μιας πολεμικής που επιχειρεί να προδιαγράψει τη διαδρομή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, στερώντας τα έτσι από ουσιαστικές και γόνιμες κριτικές παρεμβάσεις», επισημαίνει η επίκουρη καθηγήτρια Διδακτικής της Ιστορίας στο ΑΠΘ Μαρία Ρεπούση.

«Αποδραματοποίηση τώρα»

«Το ζήτημα δεν είναι ιστορικό», λέει ο ιστορικός Βασίλης Παναγιωτόπουλος, ομότιμος διευθυντής ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Άλλωστε «δεν μπορούν να περάσουν όλες οι κατακτήσεις της ιστορικής επιστήμης σε ένα βιβλίο». «Δεχόμαστε να μην είναι πλήρης η εικόνα της παιδικής ιστοριογραφίας - γιατί περί αυτού πρόκειται - αλλά με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να δεχτούμε να μετατραπεί η σχολική ιστοριογραφία σε εθνική μυθολογία», συνεχίζει. «Η συζήτηση για το βιβλίο της ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού δεν είναι συζήτηση για την Ιστορία, είναι συζήτηση για την ιδεολογία του σχολείου. Και ίσως αυτός είναι ο μόνος λόγος που δικαιολογεί την ανάμιξη στη συζήτηση αυτή των όποιων πολιτών νομίζουν ότι τους αφορά. Μπορούμε, όμως, να δεχτούμε σήμερα μια συζήτηση αντιπαράθεσης μεταξύ μαθητών-πολιτών που προτείνει το σχολικό πρόγραμμα στο σύνολό του και μαθητών-στρατιωτών που προτείνουν οι επικριτές του συγκεκριμένου βιβλίου;», αναρωτιέται. Και καταλήγει: «Το παιδαγωγικό έργο έχει την αυτονομία του και το σχολικό βιβλίο έχει τη δική του λογική. Ιστορία, ιδεώδη της εκπαίδευσης και παιδαγωγική μέθοδος δεν πρέπει να αναμειχθούν σε μια άγονη συζήτηση. Χρειάζεται αποδραματοποίηση».

«Με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να δεχτούμε να μετατραπεί η σχολική ιστοριογραφία σε εθνική μυθολογία», λέει ο ιστορικός Βασίλης Παναγιωτόπουλος

«Η ίδια χορωδία που έψαλλε στις λαοσυνάξεις για τις ταυτότητες»

Για τις επανειλημμένες αντιδράσεις της Εκκλησίας, ο **Μάριος Μπέζος**, καθηγητής Φιλοσοφίας των Θρησκειών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, υποστηρίζει ότι «η Εκκλησία νομιμοποιείται να έχει άποψη μόνο ως προς το δογματικό περιεχόμενο ενός βιβλίου». Από 'κει κι έπειτα, «είναι σαν οποιοσδήποτε άλλος δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας να διαμαρτύρεται. Δεν παρέχεται κάτι προνομιακό ως προς τα Θρησκευτικά, πολύ περισσότερο για τα υπό-

λοιπα. Τα βιβλία αυτά δεν ανήκουν σε κανέναν φορέα».

«Η πολεμική αυτή, υπονομεύει τον ουσιαστικό παιδαγωγικό διάλογο, αφού δεν αφορά τα ίδια τα βιβλία, αλλά πολιτικές σχέσεις», σχολιάζει η **Μαρία Ρεπούση**, επιστημονική υπεύθυνη για τη συγγραφή του βιβλίου Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού που έχει δεχθεί σφοδρές επιθέσεις: «Η ποιότητα της Εκπαίδευσης δεν τους αφορά. Δεν τους ενδιαφέρει αν τα παιδιά που φοιτούν στα ελλη-

νικά σχολεία έχουν σε μερικές περιπτώσεις για 20 και 25 χρόνια τα ίδια βιβλία. Δεν ενδιαφέρονται να δουν τι γίνεται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Δεν τους αφορά αν η συγγραφή των σχολικών βιβλίων έχει κι αυτή την επιστημονική της, υπακούει σε μεθοδολογικούς κανόνες που ανανεώνονται με βάση ερευνητικά δεδομένα. Όχι, αυτό που κυρίως κοιτάζουν, στην Ιστορία για παράδειγμα, είναι τι ιστορείται για τους ίδιους ή για τα "θέματά" τους, αν δικαιώνεται η δική τους ύπαρξη και σε πόσες σελίδες. Αναρωτιέμαι αν επιθυμούν

καν να μάθουν Ιστορία τα παιδιά. Κάποιοι δεν παραδέχονται καν την Ιστορία των ιστορικών, δεν θέλουν να στηρίζεται σ' αυτήν η σχολική Ιστορία. Δεν θέλουν ίσως να έχουν σκέψη και κρίση οι αυριανοί πολίτες μόνο πιστή εθνική και θρησκευτική».

Ο Αντώνης Λιάκος γίνεται ακόμη πιο σαφής, επισημαίνοντας ότι «οι διαμαρτυρίες του εσμού των αλευρομαγειρών και λοιπών άσχετων, περιλαμβανομένου ενός γραφικού πλέον πρώην προέδρου

και της γνωστής "μάστιγας του Θεού", δεν θα πρέπει να μας παραξενεύουν. Είναι η ίδια χορωδία που έψαλλε στα '70, στις λαοσυνάξεις για τις ταυτότητες, εναντίον των μεταναστών και σε κάθε άλλη ευκαιρία όπου κινδυνεύει η φυλή. Ελπίζω ότι η κ. υπουργός δεν θα επαναλάβει το λάθος τού προκατόχου της, που κατήργησε το σχολικό εγχειρίδιο της Γ' Λυκείου από την Κίνα, ώστε να ανατεθεί τώρα, χωρίς διαγωνισμό, σε δύο επιφανείς ιστορικούς της νεοδημοκρατικής εμπιστοσύνης».